

Bizi böyük zəfərə qüdrətli sərkərdəmiz apardı

SEYFƏDDİNLİ NAMİQ NATIQ OĞLU ehtiyatda olan tibb baş leytenantı

1995-ci il dekabrın 21-də Qəbələ rayonunun Tümtül kəndində anadan olub. 2002-2013-cü illərdə kənd orta məktəbində oxuyub.

2013-2019-cu illərdə Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi tibb fakültəsində təhsil alıb. Ali məktəbi tibb fakültəsində rütbəsi ilə bitirib və Naxçıvan Muxtar Respublikasında "N" saylı hərbi hissədə tibb məntəqəsi rəisi təyin olunub.

2019-cu ilin sonunda fəaliyyətini Naxçıvanda Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin "N" saylı hərbi hissəsində davam etdirib. Vətən müharibəsində hərbi həkimi kimi iştirak edib.

"Döyüşdə fərqlənməyə görə", "Şücaətə görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Şuşanın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Hazırda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində həkimi-ekspert kimi çalışır.

Ailəlidir, iki övladı var.

Hərbi həkimlər Əli Baş Komandanın müsəlləh əsgəri oldular

Böyük zəfərimizlə bitən Vətən müharibəsində Azərbaycan həkimləri də müzəffər hərbiçilərimizlə birlikdə canlarını fəda edərək yüksək vətənpərvərlik, fədakarlıq və cəsarət nümayiş etdirdilər. Əlbəttə ki, öz canlarını təhlükəyə ataraq yaralı əsgər və zabitlərin həyatı uğrunda mübarizə apararaq, onları şiddətli atəş altında döyüş meydanından çıxaran həkimlərimizin igidliyi olmasaydı, itkilərimiz daha çox ola bilərdi.

2013-cü ildə Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi tibb fakültəsinə qəbul olunarkən ağılıma gəlmişdi ki, 7 il sonra döyüş meydanında həm sağ vəsaitçi, həm də həkimi kimi müharibənin kədərini və sevincini yaşayacağam, dəhşətli səhnələr görəcəm və haqq sa vəşinə qalxan Azərbaycan əsgərinin həyatını xilas etmək üçün oda-alova atılacağam.

İtkisiz savaş olmur. Biz də müqəddəs torpaqlarımız uğrunda atılmış döyüşlərdə itkilər verdik, amma sonunda Müzəffər Əli Baş Komandanın qüdrətli ordusu zəfər çaldı. Bu gün Şuşada dalğalanan bayrağımızın kölgəsi bütün Qarabağa düşürsə, demək, Əli Baş Komandanımızın modern ordu qüvvələri istiqamətində gördüyü böyük işlər, eləcə də müstəqillik dövründə böyüyən gənclərə verilən vətənpərvərlik tərbiyəsi hədəfə getməyib.

Məsuliyyət və cəsarət tələb edən peşə

Qəbələdə kənd mühitində böyümüşəm. Orta məktəbdə əla qiymətlərlə oxumuşam. Həkim olmaq istəyirdim və arzuma da çatdım. Test imtahanlarında IV ixtisas qrupu üzrə

imtahan verdim və 605 bal topladım. Amma ixtisas seçimi edərkən hərbi həkimi seçdim. Çünki hərbi sevirəm, valideynlərim də seçimiمنى etiraz etmədilər. 2013-cü ildən 2019-cu ilədək Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi tibb fakültəsində təhsil aldım.

18 yaşından, yəni tələbə olduğum gündən imdanla da məşğul olmağa başladım. Kyokuşin-karate üzrə peşəkar döyüşçü idim. Bakıda kişilər arasında keçirilən respublika çempionatında 70 kq və 71 kq çəki dərəcələrində çempion oldum. Hətta respublika və beynəlxalq dərəcəli hakimiyyət dərəcəsi də aldım, oyunlar idarə etdim.

6 il oxuduğum Hərbi tibb fakültəsində bu sahə üzrə tamamilə ixtisaslaşdım. İki il Bakıdakı hərbi hospitalda təcrübə keçdim və 2019-cu ildə ali təhsilimi başa vurub tibb xidməti leytenantı rütbəsi aldım. Çox sevinçli idim və təyinatla Naxçıvan Muxtar Respublikasında "N" saylı hərbi hissədə tibb məntəqəsi rəisi vəzifəsində çalışmağa başladım.

Bir neçə aydan sonra gənc zabitlərin toplantısı oldu. Bizə normativlər əsasında imtahan edirdilər. Polkovnik Tehran Mənsimov Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun Döyüş Hazırlığı İdarəsinin rəisi idi və hər kəsə diqqət edirdi. Mən turnikdə dayanmadan çəkilməyə akrobatik firlanma hərəkətləri etdim və ard-arda 26 dəfə bunu təkrarladım. Tehran Mənsimov məni yanına çağırdı və hansı idman növü ilə məşğul olduğumu soruşdu. Sən demə, cənab polkovnik Kyokuşin-karate üzrə üçüncü dan (dərəcə) qara kəmərsi imiş. Bir qədər söhbət-ləşdikdən sonra soruşdu ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə xidmət etmək istəyirsenmi? Fikirləşmədən dedim ki, ən böyük arzumdur. Beləcə hərbi hissəmi dəyişərək yeni istiqamətdə fəaliyyətə başladım.

Bəlli idi ki, müharibə şəraitində olan ölkədə hərbi həkimlərin də üzərinə böyük məsuliyyət düşürdü. Ona görə də biz fəvqəladə və ekstremal vəziyyətdə (döyüşlər, təbii fəlakətlər, qəzalar) çalışmalı, əsasən əməliyyat xarakterli yardımların göstərilməsi proseslərini yaxşı öyrənməli idik. Əsas xüsusiyyət isə döyüş şəraitində tibbi yardım göstərmək bacarığı idi. Bu isə həyat üçün çox təhlükəlidir.

Hərbi hissədə çalışdığım müddətdə bir daha şahidi oldum ki, Əli Baş Komandan İlham Əliyevin modern ordu qüvvələri istiqamətində həyata keçirdiyi islahatlar böyük dəyişikliklərə səbəb olub. Eyni zamanda hərbi tibb sahəsində də baş verən yeniliklər onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın hərbi səhiyyəsi müasir tələblərə tam cavab verir. Əminliklə deyə bilərəm ki, bu gün ordumuz döyüş hazırlığı, silah-sursatı ilə yanaşı, tibb xidməti ilə də dünyanın güclü silahlı qüvvələri arasında ön sıralardadır. Hərbi hissələrdəki tibb məntəqələri müasir avadanlıqlarla təchiz olunub və müasir standartlara cavab verir. Bu səbəbdən də şəxsi həyatın sağlamlığı Əli Baş Komandanın və ordu rəhbərliyinin qarşısında duran əsas vəzifələrdəndir. Vətən torpağını qorumaq müqəddəs və şərəfli olduğuna kimi, onun müdafiəçisinin sağlamlığının keşiyində dayanmaq da şərəfidir. Mən də tam bir il fəxərlə, böyük həvəslə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə həkimi kimi çalışdım.

Vətən müharibəsi və müqəddəs borc

Bir il idi orduda xidmət edirdim ki, 2020-ci il sentyabr ayının 27-də Vətən müharibəsi başladı və bizə tapşırmaq döyüşçü idim. Bakıda kişilər arasında keçirilən respublika çempionatında 70 kq və 71 kq çəki dərəcələrində çempion oldum. Hətta respublika və beynəlxalq dərəcəli hakimiyyət dərəcəsi də aldım, oyunlar idarə etdim.

Nəhayət, oktyabrın 10-da əmr verildi və Naxçıvandan iki təyyarə ilə Bakıya göldük. Paytaxtdan isə Cəbrayıl istiqamətinə yollandıq. Tibb məntəqəsinin həkimi idim, iki köməkçi feldşerim var idi. Cəmləşmə mərkəzində Bakının Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri ilə birləşdik və sonra iki hissəyə ayrıldıq. Polkovnik Tehran Mənsimov rəhbərliyi ilə bir tabor Hadrut

istiqamətində, digər tabor isə polkovnik-leytenant Anar Əliyevin (şəhid, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı) rəhbərliyi altında Cəbrayıl istiqamətində döyüş əməliyyatlarına başladı. Mən polkovnik Tehran Mənsimovun rəhbərlik etdiyi heyətlə, feldşerim isə o biri qrupla yola çıxmaldı. Bəzi Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin həkimi, baş leytenant İmran İbadbəyli Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə yaralandığı üçün mənə onu əvəzləməli oldum. İmran qəlpə yarası almış, ancaq hospitalda əməliyyat olunduqdan sonra qayıdıb heyətə qoşulmuşdu. Yarası təzə olduğu üçün aktiv hərəkət edə bilmirdi.

Mən Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin tərkibində hərəkət etsəm də, əməliyyat yənatlar zamanı yaranan hər bir hərbiçimizə yardım edirdim. Yəni bizim üçün fərqi yox idi ki, bu, xüsusi təyinatlıdır, yoxsa başqa hərbi hissənin döyüşçüsüdür. Yaralı gənc kimi dərhal müdaxilə edib ilkin tibbi yardım göstərirdim. Hər zaman çalışırdım ki, pozitiv əhval-ruhiyyəyə oturma və soyuqanlı davran. Belə olan halda hərbiçilərimiz daha da ürəkli, həvəslə savaşırdılar. Onlar bizi inanırdılar və deyirdilər ki, həkimi varsa, yaralansa da, həyatımızı qurtaracaq. Buna görə də böyük inamla, həvəslə irəliləyirdik.

Bəzən elə anlar olurdu ki, yolla gedərkən başqa hərbi bölmələrin yaralı hərbiçilərinə rast gəlirdik. Onlar təxliyə üçün bir yere toplaşmış, közləyirdilər. Yaxınlaşmış yaralarına baxırdım və lazımı köməklik göstərirdim.

Həkim döyüşdə dərman, iynə və digər vasitələrdən başqa, yaralılara psixoloji cəhətdən də yardım etməlidir. Bəzən elə olurdu ki, çox ağır yaralı ilə rastlaşırdım; fikirləşirdim ki, yardım etsəm də, ağrıkəsicisi vursam da, 15-20 dəqiqədən sonra şəhid olacaq. Amma öncə ona ürək-dirək verib yarasının o qədər də ağır olmadığını, yaşayacağını söyləyəndə gözləri güllürdü. Bu onların həkimi olan inamlarının nəticəsi idi.

Şuşaya qədər keçən döyüş yolumuzda həm ilkin tibbi yardım, həm də təxliyə prosesində çətinliklərimiz olmadı. Yaralılara cəld ilkin yardım göstərərək tibbi məşinlarla döyüş müvəqqətinə təxliyə edirdik. Həmçinin dərman vasitələri ilə təminatımız rahat idi. Amma irəlilədikcə, aktiv döyüş şəraitində düşüncə, təxliyə çətinləşirdi. Buna baxmayaraq, yaralılara hər cür yardım edirdik. Hətta döyüş altında belə yaralı olan hərbiçiyə "sistem" (venadaxili maye) köçürürdük.

Hər gün taborumuz bir neçə kəndi işğaldan azad edirdi. Həm həkimi, həm də döyüşçü kimi fəxr edirdim ki, 30 ildən sonra Qarabağı düşmənlərdən azad edirik və bu müqəddəs misiyani reallaşdırmanın sırasındadır mən də varam. Noyabr ayının əvvəlində qədr bir çox əməliyyat keçirdik.

Döyüş meydanında cəld, soyuqanlı və savadlı hərəkət etmək lazımdır. Çünki döyüşçülərimizin həyatı bundan aslıdır. Xocavənd istiqamətində gedən döyüşlərin birində bizi artilleriya atəşinə tutdular. Mənə xəbər verildi ki, qəlpə döyüşçülərimizin hər iki ayağını qərpə. Cəld tərpidim və yanına çatanda gördüm ki, qan içindədir, özü də artıq huşunu itirir. Özümü topladım və soyuqanlı şəkildə ona yaxınlaşdım. Belə vəziyyətdə, ilk növbədə, yaralının aldığı travmanın onun gözündə kiçiltməlisən. Dedim ki, qorxulu heç nə yoxdur, özünü ələ al. Qayıtdı ki, həkimi, görmürsən, hər iki ayağım itirib yoxdur? Gülməyəyərk dedim ki, ayaqların yoxdur deyər ölmə-

yəcəksən ki... İndi elə müasir protezlər var ki, əsl ayaqdan seçilmir. Bir qədər səbrli ol, qanaxmanı saxlayın, sonra ağır hissə etməyəcəksən. Üzümə təəcüblə baxıb dedim ki, həkimi, doğrudan, yaşaya bilərəm? Və bundan sonra vəziyyəti dəyişdi, bir dəqiqə əvvəl şəhid olacağımı düşünən döyüşçüyə sanki yaşamaq həvəsi gəldi.

Ayaqlarımı rezinlə sarıdım, ağrıkəsicisi və qanaxmanı dayandıran iynələr vururdum. Döyüş başa çatandan sonra ərazidən təxliyə etdik. Sağ qaldı və hazırda çox hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın böyük diqqət və qayğısı nəticəsində protez ayaqlarla çox rahat şəkildə hərəkət edir.

Onu da deyim ki, hərbiçilərimizi, yaralılarımızı daha çox ruhlandıran məqam Əli Baş Komandanın müdaxilə xəbərləri olurdu. Hər dəfə torpaqlarımızı işğaldan azad edilməsi ilə bağlı xəbərlər eşidikcə əsgərlərim döyüş əzmi artırır. Yaralılarımız təxliyə olunmaq istəmir, elə həmin vəziyyətdə də döyüşürdülər. Əli Baş Komandanın Ermənistanın bazirinin ünvanına işlətdiyi ifadələr isə əsgərlərin dilindən düşürdü.

Yaddaqlan digər bir hadisəni də xatırlayıram. Xocavəndin Edilli kəndində əsgərlərimizin birinin başının arxasından güllə dəymişdi. Güllənin yalnız arxası görünürdü. Əsgər huşunu itirmişdi. Həkim yoldaşım Orxan Dilusuzov əlini əsgərin nəbzinə tutanda gördü ki, "sapvari nəbz" var. Yəni çox zəif vurur və demək olar ki, son andır. Belə olan halda ən son variant ürək nahiyəsinə adrenalın vurulmasıdır. Orxan iynəni vurdu və bir neçə dəqiqədən sonra əsgər gözlərini açıb ayağa qalxdı. Heç nə olmamış kimi hərəkət etməyə başladı. Amma Orxan onu dayandırıb başını bintlə sandı və beləcə həyata qayıtdı.

Ən ağır yaralıların mərmirin partlayışından zərər dalğasına düşənlər olurdu. Çünki digər yaralıları gözə görünür və necə lazımdırsa, tibbi yardım göstərirdik. Ən ağır yaralı belə sağaltmaq, qanaxmanı dayandırmıq olur. Amma zərər dalğasına düşənlərin daxili orqanlarında ciddi problem yaranmış üçün ona müdaxilə edə bilmirdik.

Zərər dalğasına düşən şəxsə daxili qanaxma baş verir və həkimi andanda ona müəyyən olmur. Yalnız sifətinə və nəbzinə baxdıqca bilirdik ki, vəziyyəti ağırdır, daxili qanaxması var. Ancaq yaralımda belə olmadı. Həyatı vacib orqanlar, məqristal arterial damarlar ciddi zədələnmədiyi təqdirdə istənilən yaralının həyatını xilas etmək mümkün olurdu.

Ağr yaralı hərbiçimiz üçün köməyə gedəndə və o, başını qaldıraraq həkimi görəndə simasında təbəssüm yaranırdı. Yaralılara elə gəlirdi ki, həkimi goldiso, mütləq sağ qalacaq. Belə vəziyyətdə mən də çox soyuqanlı rəftar edərdim, yəni heç bir qorxu - təhlükə olmadığını söyləyərk yaralılara inam yaradırdım. Qanaxmadan rəngi ağaran döyüşçünün rəngi bir neçə dəqiqədən sonra dəyişir, danışıqma başlayırdı. Onun gözündəki ümidi görmək çox gözəl hissirdi.

Müharibə möcüzələri - bir gündə 80 yaralılara yardım

Noyabrın 3-də Çanaqqı kəndində bütün Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr toplaşdı və Şuşa əməliyyatının planı hazırlandı. Təminat və silah-sursat məsələlərini də həmin əraziyə qədər göndirdik. Orada bütün hazırlıqlar görüldü.

Noyabrın 4-də Daşaltı məşəllərini doğru irəliləməyə başladık. Hava çox dumanlı idi - bir metrlik məsafəni görmək olmurdu. Bizə qədər orada ağır döyüşlər getmişdi. Bir zəif mənə yaxınlaşaraq dedi ki, qarşıda şəhidlərimiz və yaralılarımız var. Gətdik onlara yardım edə. Dərhal çatdım, silahımı götürüb birlikdə yola çıxdık. Birtərəz əraziyə yetişdik. Gördüm ki, şəhidləri bir tərəfə, yaralıları da digər tərəfə toplayıblar. Başladım ağır yaralıları baxmağa. Uğur adlı zabit çox ağır vəziyyətdə idi. Rezinlə ayağımı sarıdım, çox can itirdiyi

düm ki, sifəti qan içindədir, bir gözü tamamilə sıradan çıxıb, ağzına və burnuna qan yığıldığı üçün nəfəs ala bilmir, amma bir gözü açıqdır. Rəngi də avazımsızdı, sən anlarını yaşıyırdı. Tez sifətinə, ağzındakı laxtalanmış qanı təmizlədim və nəfəsləməsi bir qədər yaxşılaşdı. Amma mütləq "sistem" asmalı idim, natrium-xlorid isə qurtarmışdı.

Sanki möcüzə baş verdi: həmin anda pulemyotçu Cavid Həsənov məni səsliyə: "Həkim, buradan çanta tapmışıq, gör sənə lazım olmaz?" deyəndə başımı qaldıraraq gördüm ki, əlindəki natrium-xloridin venadaxili mayesidir. Sevincimdən gözlərim doldu. Tez götürüb ağacdan asdım və yaralının damarına vurdum. Bir neçə dəqiqədən sonra gördüm ki, ağrım sifəti yavaş-yavaş qızır. Qan itirdiyi üçün titrəyirdi, üstünü örtüb dedim ki, qorxma, sağalacaqsan.

Səhər açılarda təxliyə qrupu gəlmişdi və dənən şəhid olduğu xüsusilə edilən əsgər bu gün ayağa qalxıb özü yeriyirdi. Bəlkə də müharibədə yaşadığım bözi acı xatirələri gələcəkdə unudaram, amma bu səhnəni heç vaxt yaddan çıxarmayacağam.

Digər bir yaddaqlan hadisə də Laçın dəhlizi istiqamətində oldu. Şuşaya hücum planının icrasına başlandı. Gecə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin bir əsgəri mənə yaxınlaşdı dedi ki, iki gün öncə ağır döyüşlər gedən ərazidə bir yaralımız qalıb, hərəkət edə bilmir. Onunla birlikdə həmin yere yollandım. Yaralı Məhəmmədli Baxışlı idi. Bu igid iki gün ağır yara ilə döyüşü davam etdirib. Bəzi nahiyədən ağır yaralanmışdı. Hava qaralıq olduğu üçün əsgərdən xəbər etdim ki, alışıqam işığı bir saniyəlik yandırın və mən yaranı gördüm tampon qoyum. İşıq yanacaq kimi 2 minomiyot mərmisi yanıma düşdü. Zərər dalğası üçümüzdə də qaya parçasına çarpdı. Birtərəz ayağa qalxıb yarasını sarıdım. Sonra mən onların hər ikisinin silahlarını götürdüm, əsgər isə Məhəmmədlini küreyinə aldı və ərazidən uzaqlaşdı. Beyindəki travma aldığımız üçün qayıdanda bölmələrimizin yerini tapmaqda çətinlik çəkirdik. Amma bir qədər irəlilədikdən sonra polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərovu (Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin şəhid polkovnik-leytenantı, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı) səsledim. Bir qədər sonra komandir bizim gelişimizi görüb yanına çağırdı.

Tapşırq verildi ki, noyabrın 5-dən 6-na keçən gecə Şuşa əməliyyatı başlayacaq. Yerimizdə mövqeləni vaxtı gözləyirdik. Ramiz Cəfərov məni yanına çağıraraq dedi ki, yaxınlığımda ol, bəlkə yaralı göndərilər, müayinə edərsən. Komandir söhbət edə-edə məni yuxarı aparmışdı. Birtərəz dəhşətli partlayış oldu. Çox yaxınlığıma top mərmisi düşmüşdü. Gözümü açanda gördüm ki, sağ çiyimin üstündə uzanmışam, sol çiyimin tərponmür. Başımı çevirib baxa da bilmirdim. Əlimi atanda barmaqların sol qolumdakı yaranın - qolpənən açdığı dəliyin içərisinə girdi. Bildim ki, yara çox dərinirdi. Mənə dəyən mərmii qolumu yarab keçərək polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərovun boğaz nahiyəsinə, arteriya damarına dəymişdi. Qanaxmanı saxlamaq mümkün deyildi və bir neçə dəqiqədən sonra Ramiz Cəfərov şəhid oldu.

Qayanın kənarında uzandım. Cibimdə özüm üçün bir ədəd ağrıkəsicisi saxlamışdım. Amma ağrıdan önümü vura bilmirdim. Birtərəz sağ əlimlə iynəni və ağrıkəsicini çıxartdım, amma əlimdən düşdü və iynənin ucu qırıldı. Qaya parçasına sürüb güc-bəla ilə bu nahiyəyə vurdum.

Vəziyyət çox ağır idi. Mərmii ən yaxın bildiyim silahdaşlarımın həyatına son qoymuşdu. Aclılar içində qırılır və öz-özümə deyirdim ki, dostlarım şəhid oldu, mən də bir neçə dəqiqəyə öləcəyəm.

Şuşa qəhrəmanlarından olan şəhidimiz Asaf Ağayev özünü yanına çatdırıb və qoluma sarğı qoymağa yardım etdi. Yanımızda başqa yaralılar da var idi. Asaf mənə soruşsa, məsləhətlər alaraq o yaralıları çox köməklik etdi: ağrıkəsicisi vurdu, sarğı qoydu...

Mən möcüzə sayəsində sağ qaldım. Səhər açılarda bizə təminat gətirən bölmələrin əsgərləri ilə 9 yaramı götürüb yola çıxdım. Ac-susuz və yaralı vəziyyətdə əxşama qədər piyada yol getdik. Son mərhələ daha acınacaqlı oldu. Biz təxliyə etməyə gələn hərbi tibbi məşinlər yüksəklikdə dayanmışdılar. Yəni biz vəziyyətdə sıldırma qalxmalı idik. Başqa yolumuz yox idi. Sürünə-sürünə qalxmaya başladık. Yağış yağdığı üçün hər tərəf palçıq idi. Güc-bəla ilə yüksəkliyə qalxıb baxıldıq.

Məşinlərlə cəmləşmə məntəqəsinə göldük. Çanaqqı kəndindəki səyyar tibb məntəqəsində ağrıkəsicilər vuruldu və noyabrın 7-də məni Hadrutdakı hospitala apardılar. Orada da yardım etdikdən sonra təcili Bakıya göndərdilər. Bakıdakı hospitalda bir həftə ərzində 4 dəfə ağır əməliyyat olundum.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Qələbə xəbərini eşidəndə hönkürüb ağıladım

Üç gün sonra - noyabrın 10-da palatada yatdım. Tibb bacıları məni oyadıb dedilər ki, Əli Baş Komandan çıxış edir, qələbə qazanmışıq, Ermənistan təslim olub. Həmin vaxt bundan gözəl xəbər olmurdu.

Müharibə boyu yaxın dostlarımı, döyüş yoldaşlarımı itirdim, amma o qədər də kövrəlməyən olmamışdım. Əli Baş Komandanımızın qələbə müjdesini eşidəndə hönkürüb ağladım: həm sevinir, həm də kədərlənirdim. Sevinirdim ona görə ki, illərlə çəkdiyimiz həsrət bitdi və daha şəhid xəbəri eşitməyəcəkdik. Kədərlənirdim ona görə ki, bu zəfəri görmək istəyən qardaşlarım həyatda deyildilər. Amma Şuşada azan verildə hamısının ruhu şad olmuşdu.

Mən bu savaşı həm döyüşçü, həm də həkimi kimi yaşadım. Vətən müharibəsində 300 nəfərdən artıq yaralılara yardım etdim, çoxlarının həyatda qalmasına üçün mücadilə apardım və zəhmətim hədəfə getmədi. Bunu yalnız müharibə bitəndən sonra gələcək zənginləşməni müəyyən edə bilərdim. Tanımadığım nömrələrdən zəng gəlir və mənə deyirlər ki, "həkim, Hadrutda, Xocavənddə, Daşaltıda, Laçın dəhlizinin üstündə mənə yardım etmişən, sənə can

borcum var". Mən yaralıları müayinə edəndə, ilkin yardım göstərəndə başımı qaldıraraq baxırdım ki, kömək ediyim kimdir. Ona görə də yardım etdiklərimin silimlərində yaddım qalmayıb.

Vətən müharibəsində həkimiçilərimiz yaralıları bombalar, pulemyot, minomiyot və artilleriya atəşləri altında cəmləşməyə məcbur etmişdi, sürünərək çıxırdı və ağır şəraitdə yardım edirdilər. Yaralı hərbiçilərimizi həyata yarıb keçərək polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərovun boğaz nahiyəsinə, arteriya damarına dəymişdi. Qanaxmanı saxlamaq mümkün deyildi və bir neçə dəqiqədən sonra Ramiz Cəfərov şəhid oldu.

Qayanın kənarında uzandım. Cibimdə özüm üçün bir ədəd ağrıkəsicisi saxlamışdım. Amma ağrıdan önümü vura bilmirdim. Birtərəz sağ əlimlə iynəni və ağrıkəsicini çıxartdım, amma əlimdən düşdü və iynənin ucu qırıldı. Qaya parçasına sürüb güc-bəla ilə bu nahiyəyə vurdum.

Vəziyyət çox ağır idi. Mərmii ən yaxın bildiyim silahdaşlarımın həyatına son qoymuşdu. Aclılar içində qırılır və öz-özümə deyirdim ki, dostlarım şəhid oldu, mən də bir neçə dəqiqəyə öləcəyəm.

Şuşa qəhrəmanlarından olan şəhidimiz Asaf Ağayev özünü yanına çatdırıb və qoluma sarğı qoymağa yardım etdi. Yanımızda başqa yaralılar da var idi. Asaf mənə soruşsa, məsləhətlər alaraq o yaralıları çox köməklik etdi: ağrıkəsicisi vurdu, sarğı qoydu...

Mən möcüzə sayəsində sağ qaldım. Səhər açılarda bizə təminat gətirən bölmələrin əsgərləri ilə 9 yaramı götürüb yola çıxdım. Ac-susuz və yaralı vəziyyətdə əxşama qədər piyada yol getdik. Son mərhələ daha acınacaqlı oldu. Biz təxliyə etməyə gələn hərbi tibbi məşinlər yüksəklikdə dayanmışdılar. Yəni biz vəziyyətdə sıldırma qalxmalı idik. Başqa yolumuz yox idi. Sürünə-sürünə qalxmaya başladık. Yağış yağdığı üçün hər tərəf palçıq idi. Güc-bəla ilə yüksəkliyə qalxıb baxıldıq.

Məşinlərlə cəmləşmə məntəqəsinə göldük. Çanaqqı kəndindəki səyyar tibb məntəqəsində ağrıkəsicilər vuruldu və noyabrın 7-də məni Hadrutdakı hospitala apardılar. Orada da yardım etdikdən sonra təcili Bakıya göndərdilər. Bakıdakı hospitalda bir həftə ərzində 4 dəfə ağır əməliyyat olundum.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

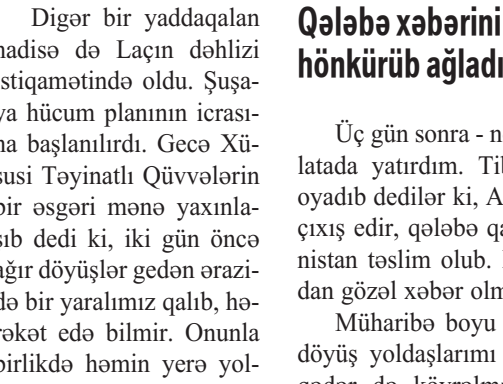
Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin nəşr etdiyi "ZƏFƏR MEMUARLARI. Döyüşçülər sərkərdə və müharibə haqqında" kitabından istifadə olunub

Digər bir yaddaqlan hadisə də Laçın dəhlizi istiqamətində oldu. Şuşaya hücum planının icrasına başlandı. Gecə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin bir əsgəri mənə yaxınlaşdı dedi ki, iki gün öncə ağır döyüşlər gedən ərazidə bir yaralımız qalıb, hərəkət edə bilmir. Onunla birlikdə həmin yere yollandım. Yaralı Məhəmmədli Baxışlı idi. Bu igid iki gün ağır yara ilə döyüşü davam etdirib. Bəzi nahiyədən ağır yaralanmışdı. Hava qaralıq olduğu üçün əsgərdən xəbər etdim ki, alışıqam işığı bir saniyəlik yandırın və mən yaranı gördüm tampon qoyum. İşıq yanacaq kimi 2 minomiyot mərmisi yanıma düşdü. Zərər dalğası üçümüzdə də qaya parçasına çarpdı. Birtərəz ayağa qalxıb yarasını sarıdım. Sonra mən onların hər ikisinin silahlarını götürdüm, əsgər isə Məhəmmədlini küreyinə aldı və ərazidən uzaqlaşdı. Beyindəki travma aldığımız üçün qayıdanda bölmələrimizin yerini tapmaqda çətinlik çəkirdik. Amma bir qədər irəlilədikdən sonra polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərovu (Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin şəhid polkovnik-leytenantı, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı) səsledim. Bir qədər sonra komandir bizim gelişimizi görüb yanına çağırdı.

Tapşırq verildi ki, noyabrın 5-dən 6-na keçən gecə Şuşa əməliyyatı başlayacaq. Yerimizdə mövqeləni vaxtı gözləyirdik. Ramiz Cəfərov məni yanına çağıraraq dedi ki, yaxınlığımda ol, bəlkə yaralı göndərilər, müayinə edərsən. Komandir söhbət edə-edə məni yuxarı aparmışdı. Birtərəz dəhşətli partlayış oldu. Çox yaxınlığıma top mərmisi düşmüşdü. Gözümü açanda gördüm ki, sağ çiyimin üstündə uzanmışam, sol çiyimin tərponmür. Başımı çevirib baxa da bilmirdim. Əlimi atanda barmaqların sol qolumdakı yaranın - qolpənən açdığı dəliyin içərisinə girdi. Bildim ki, yara çox dərinirdi. Mənə dəyən mərmii qolumu yarab keçərək polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərovun boğaz nahiyəsinə, arteriya damarına dəymişdi. Qanaxmanı saxlamaq mümkün deyildi və bir neçə dəqiqədən sonra Ramiz Cəfərov şəhid oldu.

Qayanın kənarında uzandım. Cibimdə özüm üçün bir ədəd ağrıkəsicisi saxlamışdım. Amma ağrıdan önümü vura bilmirdim. Birtərəz sağ əlimlə iynəni və ağrıkəsicini çıxartdım, amma əlimdən düşdü və iynənin ucu qırıldı. Qaya parçasına sürüb güc-bəla ilə bu nahiyəyə vurdum.

Vəziyyət çox ağır idi. Mərmii ən yaxın bildiyim silahdaşlarımın həyatına son qoymuşdu. Aclılar içində qırılır və öz-özümə deyirdim ki, dostlarım şəhid oldu, mən də bir neçə dəqiqəyə öləcəyəm.

Şuşa qəhrəmanlarından olan şəhidimiz Asaf Ağayev özünü yanına çatdırıb və qoluma sarğı qoymağa yardım etdi. Yanımızda başqa yaralılar da var idi. Asaf mənə soruşsa, məsləhətlər alaraq o yaralıları çox köməklik etdi: ağrıkəsicisi vurdu, sarğı qoydu...

Mən möcüzə say